

Romano hangos

10,^{ne}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 12 • ČÍSLO 3 • VYŠLO 2. DUBNA 2010

zprávy

OSTRAVA – Neznámý útočník vhodil 14. března zápalnou láhev do domu romské rodiny Dušana Podraného v Ostravě-Bedřišce. V láhvi byl i éter. Pokud by požár vypukl hned a lidé v místě byli omámeni, neměli by šanci. Proto je čin šetřen jako pokus o vraždu. Třináctiletá dcera však nerozbitou láhev vyhodila ven z okna.

OSTRAVA – Starostka obvodu Mariánské Hory a Hulváky, v němž došlo ke žhářskému útoku, Liana Janáčková, se omluvila za své prohlášení, že Romové útok zařídili sami, aby měli důvod se vystěhovat do Kanady. Dušanu Podranému se omluvila takto: „Dušane, já se vám omlouvám. Říkají o mně, že jsem rasistka, ale to není pravda. Vždyť jsme přece stejná rasa.“ D. Podraný prohlásil, že už nemá důvodu na starostku podat žalobu.

VELKÉ KUNĚTICE – Občanské sdružení Silesia zakládá v Olomouckém kraji při hranicích s Polskem zemědělské farmy. Jedna taková je ve Velkých Kuněticích. Čtyři zaměstnaní Romové v ní chovají dvacítku prasat. Podobných farem na výrobu zeleniny a pěstování stromků chce Silesia zřizovat víc a ještě letos. Starosta Velkých Kunětic Jiří Neumann prohlásil, že projekt je cenný, když dokáže zaměstnávat lidi v kraji s tak vysokou nezaměstnaností.

PRAHA – Desítky tisíc lidí prostřednictvím sítě Facebook odmítají výuku romštiny na základních a středních školách. A to i přesto, že romština má být jako volitelný předmět pro ty děti, jejichž mateřštinou romština je, a přesto, že tento krok je v programu ministerstva školství, odboru sociální práce. Tato možnost byla zmíněna v Lidových novinách. Na Facebooku se spíše než výhrady vůči romštině objevují nenávistné a rasistické výroky. (www.romea.cz, kh)

Osmý duben, v brněnských ulicích budem...

Tyto tváře z ulic Brna patří k loňským oslavám Dne Romů. Více dojmů, barev a hlavně fotek z letošního 8. dubna přineseme v příštím čísle.

Foto: Muzeum romské kultury, Lenka Grossmannová

Některé školy učily zdravé děti stejně jako mentálně postižené

PRAHA – Až 34 zvláštních škol vzdělávalo zdravé děti podle programu pro lehce mentálně postižené. Na tuto speciální výuku školy pobíraly i dotace. Uvedli to zástupci České školní inspekce s tím, že těmto školám hrozí pokuta a možná i zánik.

Celkem se to týkalo 110 dětí, více než čtvrtina z nich byly děti romské. ČR je přitom dlouhodobě mezinárodně kritizována za vysoký počet Romů v praktických, dříve zvláštních školách. „Jedná se o hrubé porušení školského zákona,“ uvedla ke zjištění inspekce její ředitelka Olga Hofmannová. Klasická základní škola dostává na žáka necelých 41 000 korun, pokud je však dítě postižené a je vzděláváno podle speciálního programu, zvyšuje se tato částka

nejméně o 50 %. Školy tak neoprávněně dostaly od státu nejméně 2,25 milionu korun. Pochybnosti o oprávněném zařazení do speciálních tříd mají navíc inspektoři u dalších 173 žáků. Názvy konkrétních škol nechce zatím inspekce zveřejňovat, nejvíc je jich prý ze Středočeského kraje. Školy dostaly lhůtu, dokdy musejí zjištěná pochybení vysvětlit nebo napravit. Pokud tak neučiní, hrozí jim buď pokuta, nebo výmaz z rejstříku škol.

Před tím, než je dítě takto zařazeno, musí projít pedagogicko-psychologickým vyšetřením. Tato odborná centra jsou často napojena na speciální školy. „V řadě případů převažoval zájem školy naplnit kapacitu v rozporu s oprávněným zájmem integrace žáka do běžného vzdělávání,“ uvedli inspektoři ve své zprávě.

Děti se tak často dostávají do těchto škol ne z důvodu mentálního postižení, ale třeba jen proto, že pochází ze sociálně vyloučených lokalit a nemají natolik rozvinuté sociální návyky. Takovým dětem přitom mohou výrazně pomoci třeba přípravné třídy, po jejichž absolvování se do první třídy běžné školy zařadí až 90 % z nich. Takových tříd však moc není, málo se vyučuje i podle individuálních vzdělávacích programů.

Hofmannová ale zdůraznila, že co se týká péče o skutečně lehce mentálně postižené žáky, jsou tyto školy na špičkové úrovni. Pokud by se prý školy víc snažily začleňovat sociálně znevýhodněné děti do běžných škol, mohl by prý v budoucnu počet praktických škol klesnout až o 40 %. (čtk)

z obsahu

Michal David a La Sophia

Bývalá pop-hvězda s mladými Romy

strana 2

Bariéry mezi Romy?

Karel Holomek kriticky hodnotí vládní studii

strana 3

Gayové mezi Romy?

V anketě tentokrát odpovídaly většinou jenom ženy!

strana 4

Politici mezi Romy?

Pavel Pečinka kriticky ke Karlu Holomkovi

strana 5

Komunisté pro Romy?

Názory poslankyně v rudé bundě

strana 7

E. Hasala: Talent nestačí, musíme ho vediet' zužitkovat'

Cigánski diablo – Emil Hasala poslední zprava. Foto: web

Výborný houslista z Cigánských diablov, Emil Hasala, v životě nezapře své cikánské kořeny. Je na ně hrdý a nikdy se netajil tím, co doopravdy je. Však také není proč. Pan Hasala určitě moc dobře ví, co je pravý cikánský život, pravé cikánství a jeho temperament, vždyť patří k nám. Tento rozhovor je sice krátký, ale je plný pravdy.

Povězte nám něco o sobě.

Som húslista Cigánských diablov a otec dvou nádherných synov.

Můžete nám říct, jak jste se vlastně k hudbě dostal?

K hudbě ma od štyroch rokov viedol starý otec, ktorý sám bol vynikajúcim primášom.

Jak jste se všeobecně dostal k Diabolským huslám (DH)? Co se vám nejvíce líbí na DH?

Tak tak. Diabolské husle už zanikli, aj keď som bol spolu s pánom Mrenicom starším zakladateľom, zoskupenie má dnes už názov Cigánski diabloi.

Jak byste se charakterizoval dvěma slovy?

Spokojný pracant.

Kdo je pro vás největším životním vzorem?

Mojim vzorom je každý jedinec, ktorý dokázal svoj talent prestaviť do ozajstného génia. Som hrdý na dnešných talentovaných mladých Rómov, je ich strašne veľa a robia nám obrovsku radosť, či je to už vážná hudba, alebo hudba ľahšieho žánru. V tom sme my Rómovia vyni-

močný – talentom, ale musíme ho vedieť správne zužitkovať, lebo talent sám o sebe ešte nestačí.

Co byste chtěl vzkázat těm mladým lidem, kteří právě čtou tento článek?

Veľa študovať, pracovať na sebe a vedieť sa začleniť do majoritnej spoločnosti, samozrejme pritom nezabúdať na svoje korene! Jedine tak dial vedie cesta.

Ptala se Lucie Sharrii Oračková Pokračování na str. 2

zaznamenali jsme

OSTRAVA – „*Běželi poldové, běželi zběsile, z kalhot jim plandala vesta a košile. Běželi, aby ho zloděje chytili, u vodárny jeho stopu však ztratili.*“ Tato písnička Jaromíra Nohavici má být o zlodějích, kteří ukradli železnou mřížku od kanálu v osadě Bedřiška. K dispozici je na internetové adrese www.nohavica.cz. Po svém okomentoval dění v mediálně opět proslavené kolonii.

PÍSEK – Autor rasistické studie Konečné řešení otázky cikánské Jiří Gaudin půjde před soud. Je obžalován z trestného činu podněcování nenávisti vůči skupině osob. Tuto knihu pokřtila u památníku zavražděných Romů v Le-tech u Písku šéfka Národní strany Petra Edelmanová loni zjara. Kniha připomíná řešení cikánské otázky v nacistickém Německu.

PRAHA – Nyní už bývalý ministr pro lidská práva Michael Kocáb rozeslal k vyjádření všem členům vlády a řadě osobností z nevládní sféry, mezi nimi i některým vybraným Romům, Strategii boje proti sociálnímu vyloučení, která má být přijata vládou jako podklad pro řešení tohoto úkolu. Strategie má charakter studie, složitě a dlouze nazvané Pracovní studie pro formulaci a implementaci politiky začleňování obyvatel vyloučených lokalit do české společnosti a její sociální a ekonomické struktury. Autory jsou Ivan Galbal a Petr Víšek.

PRAHA – ODS chce vyhrát volby za každou cenu, i přes zemětřesení, které právě na její půdě probíhá. Proto jako volební hit vybrala téma „zneužívání dávek“. Má to být bič na ty, kteří nepracují. Nezaměstnaní nemají sedět doma a úředníci mají dohlédnout na to, aby se dávky neutrácely zbytečně. Uvádíme jen volební slogany: Zabráníme zneužívání dávek, Strhávání dávek neplatícím, Dávky za zajištění školní docházky, Vzdělání pro nezaměstnané, Imigrace pod kontrolou, Kromě práv i povinnosti, atd. a atp. Pozorný a naši politikou vyškolený čtenář si umí představit, jak volební sliby dokáží být v souladu s platnou legislativou a realitou.

PRAHA – Dramatická jednání grémia a výkonné rady ODS přece jen nakonec Mírka Topolánka přiměly k odstoupení z kandidátky pro parlamentní volby. Jeho místo na kandidátce v Jihomoravském kraji s č. 1 zaujme Petr Nečas. Topolánek post šéfa strany neobhájil.

Své pozice spolu s ním ztrácí i jeho věrní: Marek Dalík, lobbista s dosti pošramocenou důvěryhodností, Lucie Talmanová, jejíž strmý politický vzestup neměl určitě oporu v jejích schopnostech, jako spíše toho, že žije po boku šéfa ODS, Marek Benda, proslulý svým doktorským titulem získaným za 56 stránek jeho diplomové práce na plzeňské univerzitě, namísto 110 stránek potřebných. Patří sem i Petr Tluchoř, šéf klubu poslanců ODS v Parlamentu, mluvící se i o těch, kdo zpochybňují pověst ODS, jako např. Ivana Řápková, primátorka Chomutova, nebo i o Ivanu Langerovi, zvaném v podsvětí „Ičko“. Přece jen zemětřesení v ODS, vyvolané posledními výroky Topolánka na adresu homosexuálů a Židů v souvislosti s jejich orientací a politickou ohebností, může být k něčemu dobré.

(www.romea.cz, kh)

SOUTĚŽ PRO MALÉ I VELKÉ SPISOVATELE

(patronem soutěže je spisovatel Pavel Kohout)

Demokratická aliance Romů a časopis Kereka vyhláší literární soutěž pro žáky základních a středních škol s názvem

„SPOLEČNĚ TO ZVLÁDNEME“

Napište krátký příběh (dvoustránkový) o soužití svém, vlastní rodiny nebo přátel - Romů s většinovou populací a naopak. Každý měsíc smíšená porota vybere nejlepší příspěvek, který bude uveřejněn v časopise Kereka a odměněn knihou od pana Pavla Kohouta.

(začátek soutěže: 15. duben 2010 / konec soutěže 15. listopadu 2010)
Příspěvky zasílejte:
email: darcr@vm.inet.cz
adresa: Demokratická aliance Romů ČR, Sokolská 593, Valašské Meziříčí 757 01

Kocáb skončil

PRAHA – Michael Kocáb opustil vládu a vyslyšel tak přání vedení Strany zelených. Loajalita vůči této straně je mu přece jen bližší než loajalita a pocit odpovědnosti vůči vládě. Kocáb podal demisi 29. března a předložil ještě na poslední chvíli některé dokumenty, jako např. statut Rady vlády pro záležitosti romské komunity.

Peripetie s demisemi ministrů, zvláště v případě Kocába, vykazují nestálost horší neúspěšných předpovědí počasí.

(kh)

Emil Hasala: O talentos nastačinel, mušinas les lačhes te schasňinel...

Lavutaris Emil Hasala – vybor-no lavutaris andalo Ciganske diabli (CD), šoha ňigda naphenel pal peste, kaj nane Rom. Hino barikano pre lende a šoha ňigda pes natajinelas, so čačes hin. Hem tiž nane soske, o Hasalas lačhes džanel, so hin pravo romano dživipen, pravo romipen, he leskro temperamentos hem patrinel kij'amende. Kada rozhovoris hino cikno, a'le hin andr'oda but čačipena.

Phenen vareso pal tumende.

Má účast na Talentu La Sophia

Sabina Horváthová, Veronika Kačová a Marie Balogová.

Foto: Andrea Kačová

Hlavním cílem projektu Talent La Sophia je rozvoj hudebního nadání a hudebního vzdělávání dětí sociálně vyloučených a dětí ohrožených sociálním vyloučením. Zakladatelkou občanského sdružení La Sophia je Yveta Blanarovičová. Děti soutě-

žily ve dvou oborech – zpěvu a hře na hudební nástroj.

O této soutěži jsem se dozvěděla už loni, ale bohužel jsem se jí nemohla zúčastnit. Něco mi do toho přišlo. Letos jsem přihlásila sebe i svého bratra Patrika, který hraje na klavír. Konkurz se uskutečnil v neděli 14. března 2010 v Brně v Kulturním domě Semilasso. Samotný konkurz začal v deset hodin. Celkem soutěžilo pětadvacet dětí, a to z různých dětských domovů, ze škol a z Brna. Většina jich zpívala, bylo tam jen pár hudebních nástrojů. Jeden měl můj bratr Patrik, který zahrál klasiku, jazz a romský čardáš – vše v jedné skladbě.

Porotce Michal David byl z něho nadšen. Říkal, že na svůj věk „umí dobře hrát“. Po mém bratrovi šel zahrát na bicí šestnáctiletý kluk z Brna. Michal David nemohl uvěřit, jak mu to jde. Byl z něho vedle. Sedl ke klavíru a začal s ním hrát. Pak tam také soutěžil jeden chlapec na klarinet a jedna dívka na housle.

Mé šťastné pořadové číslo byla dvojka. Nemusela jsem nijak dlouho čekat, a to jsem byla ráda. Zpívala jsem romskou píseň Červená sukně. Náznaky porotců pro mě byly cenné a jejich slov si vážím. Měla jsem z toho dobrý pocit, který mě zahrál a posunul o další krůček ke štěstí.

Zpívalo se všude. Děti si zkoušely své písně. Měly zde podporu rodičů a přátel. Jak sama Yveta Blanarovičová říkala, každé talentované dítě na světě je jiné. Dávala nám velkou podporu a naději, že to někdy dotáhneme. Tak jako ona. Musím říct, že její slova mají význam a jsou pravdivá.

La Sophia nám dává tyhle možnosti, jak zviditelnit svůj jedinečný talent a poznat nepoznané.

A kdybych měla zhodnotit, jaký pocit jsem z toho měla? Zůstala mi krásná vzpomínka na všechny super lidi, které jsem měla možnost poznat, ale také možnost další spolupráce.

Veronika Kačová

Sar somas pre sutěž O Talentos pre La Sophia

Baro than andro projektos o Talentos pre La Sophia ehin phundradžipen andro bašaviben le čhavorenge khatar socialnes vilučimen the daradune thana. Dženo, so kerđas avri kada jekhetañiben, ehin e Yveta Blanarovičová. O čhavore sutěžinenas andro duj obori. Andro giľaviben the bašaviben.

Pal kaľa sutěž man imar došundom andro aver berš. Aľe našťi man pre sutěž dochudľom, vareso mange andre avľas. Andro ada berš man přihlasindom, the mire phrales le Patrik, savo bašavel pro klaviris. O konkurzos ehas kurko 14. 3. 2010 ke Brna andre kulturno kher Semilasso. Korkoro konkurzos ehas pro deš ori.

Ehas ode calkom 25 čhavore, khatar čhavorenge domova, školi, the khatar Brna. Buter čhavore ode giľavenas, ehas ode ča čeporo čhavore, so bašavenas. Ehas oda miro phral o Patrik, savo bašadľa klasika, jazzos the romano čardašis andre jekh giľi. Dženo khatar porota, o Michal David, les upre vazdelas. Phendľas leske, hoj pre leskre berša „džanel lačhes te bašavel“. Pal leste geľa te bašavel jekh čhavoro khatar Brna, so leske ehas 16 berš, bašavelas pro bici. O Michal David lestar ehas sar dilino. Chudľas leha te bašavel pro klaviris. Paľis ode ehas čhavoro, so bašavelas pro klarinetos, the jekh čhajori, so bašavelas pre lavuta.

Miro bachtalo čislos ehas duj. Namušindom ňisar but te užarel, somas calkom rado. Giľavavas romaňi giľi Loľi rokľa. O lava le bare dženenendar khatar porota ehas pre-

Patrik Kačo s Michalem Davidem.

dal mande but bare, the lav mange len pro jilo. Ehas man kalestar lačho šundo, savo man zatačardas, the thoďas pro aver than pro drom kije bachtipen.

Giľavelas pes šadzik. O čhavore peske skušinenas peskre giľa. Le čhavorenca odoj ehas lengre daja the dada, lengre džene, so len podporinenas. Sar korkori e Yveta Blanarovičová phendľas, hoj sako talentimen čhavoro pro svetos hino aver. Delas amen bari podpora the

ufnostľa, hoj pes varekaj šaj dochudas. Kavka sar joj. The mušinav te phenel, hoj ehas la čačipen.

E La Sophia amen del kaľa možnostľa pes te del pro jakha avri te dičhol, te prindžarel koda, so naprindžardam. Te bi majindžomas te phenel, sar mange kalestar ehas pro jilo? Phenav, hoj mange ačhola šukar leperiben pro savore lačhe džene, so ode ehas, aľe tiž aver jekhetañiben.

Text a foto: Veronika Kačová

Som lavutaris andalo CD, he dadoro duje igen šukar čhaven.

Sar pes dochudľan kije muzika? Kije hudba man štare beršendar vedzinelas o papus, jov korkoro has baro primašis.

Sar pes dochudľan všeobecne kije Diabolske husle? So pes tumenge pačisaľol pro Diabolske husle?

Avka avka. Diabolske husle imar nane, he sar somas le rajeha Mrenicaha ph. zakľadateliha, akana

amende savorende hin Ciganske diabli.

Charakterizinen tumen duje lavenca.

Spokojno robotno manuš.

Ko hin tumaro vzoros?

Miro vzoros hin sako, ko dokazindžas peskro talentos te prekerel andre čačipnoro genius. Me som igen barikano pro adadživesakre talentimen terne Roma, jon hine igen but, he keren amenge baro baripen, či an-

dre važno hudba abo varesavo aver žanros. Andre kada sam amen Roma vynimočne – talentoha, aľe amen les mušinas te zužitkinel lačhes, bo ajsso talentos korkoro nastačinel.

So odkazinen terne dženege, save akana ginen kada člankos?

But te študinel, te kerel bari butľi pre peste, he te džanel pes te začleňinel andre majoritno společnost, he te na bisterel pre peskere kokala! Ča kardarig džal koda lačho dromoro.

Phučelas Lucie Sharrii Oračková

O vnitřních bariérách romského prostředí aneb studie z minulosti

Mám na mysli **Strategii boje proti sociálnímu vyloučení**, nedávno zaslanou Michaelem Kocábem k vyjádření. **Podrobně se nazývá Pracovní studie pro formulaci a implementaci politiky začleňování obyvatel vyloučených lokalit do české společnosti a její sociální a ekonomické struktury.** Autory jsou Ivan Gabal a Petr Víšek.

Pokud bych se striktně držel sociálních věcí a částečně i vzdělávání, mohl bych přikývnout. Studie nepřichází sice s ničím objevným, pokud mohu soudit, a přečetl jsem ji celou a pozorně. Po pravdě řečeno, nic nového se za ty roky, co se česká společnost s těmito problémy setkává, objevit ani nedá. Zaznamenal jsem změnu v terminologii: hlavním cílem změny má být „mobilita jednotlivců a rodin“ do sociální struktury české společnosti a plně převzetí jejich základních a ekonomických a sociálních charakteristik způsobu života postaveného na zaměstnání, mzdě a spotřebě a životní úrovni odpovídající pracovním příjmům, úsporám apod. Tato „mobilita“ má být provázána „mobilitou prostorovou“ mimo segregované lokality a tím dostupností bydlení pro ty jednotlivce a rodiny, kteří se zapojí do „mobilitního procesu“ skrze pracovní trh a zaměstnání. Skvěle formulováno, moderně.

Nevyčítám studii, že už nic neříká o těch, kterým se nepodaří být mobilním: ať už do sociální struktury společnosti, nebo „prostorově mobilním“ skrze pracovní trh. Chápu, že tohle bude asi problém kardinální a jeho řešení těžké. Aspoň že víme, že ti, kterým se to podaří, budou vyřešeni.

Jaké klany a bariéry?

Co však studii vyčítám a co pokládám za docela skandální tvrzení nepodložené žádnými fakty, je kapitola o **vnitřních bariérách romského prostředí**, které jsou tu považovány za jednu z hlavních příčin neúspěchu **Programu integrace Romů do společnosti**, kterým jsme dříve kvalifikovali to, co je ve studii nově nazýváno „mobilitou jednotlivců a rodin“, rozumí se že romských. Těmi vnitřními překážkami jsou zjištění, že Romové tvoří jednu velkou komunitu, nýbrž rodové klany vymezené vzájemnou neprostopností. Nepředstavují žádnou národnostní menšinu, která by byla schopna formulovat společné zájmy a vybírat a respektovat vlastní reprezentaci. „Romství“ působí jako znevýhodňující faktor a retardační prvek bránící hlavně vzdělávání a rozvoji osobní zodpovědnosti a motivace. To vše a další informace na str. 31 této studie! Ve zkratce cituji některé skutečné skvosty výdobytků zřejmě pramenících z výzkumů Socioklubu:

Životní styl, označovaný jako „romství“ je, v českém prostředí... retardačním prvkem hlavně ve dvou směrech: brání vzdělávání... zpomaluje rozvoj osobní odpovědnosti a motivace. Romové nepředstavují národnostní menšinu v klasickém smyslu co do schopnosti formulovat společné zájmy a vybírat a respektovat své reprezentace. Již delší dobu je „akceptováno“ (kým?) zjištění, že Romové v ČR tvoří jednu velkou

komunitu, ale komunit více, založené na různém rodovém, popřípadě rodinném vymezení... provázeném sociální neprostopností atd. Je nutno přecházet, aby nevzniklo podezření, že vytrhávám z kontextu.

Podporou pro tato odvázná tvrzení měla snad být, jak je poznamenáno v poznámce pod čarou na straně opět 31, jak jinak, přednáška komisařky EU Diamantopoulové v Budapešti v roce 2003, kde vyzvala Romy k opuštění některých tradičních životních zvyklostí, které je izolují a omezují jejich vyhlídky na vzestup. To je nepochybně pro autory této studie autorita dostatečná, aby ji mohli vzít za slovo. Pro mne to autorita není žádná, pokud mi neřekne, které tradiční zvyklosti měl opustit například můj otec, který vystudoval Karlovu univerzitu už v roce 1937. A co tato dáma může vědět o historii a osudu českých a moravských Romů, nebo i těch východoslovenských, a jaké jsou jejich tradiční hodnoty bránící jim ve vzestupu.

Svou reprezentaci máme

Autoři této studie zcela podlehlí klamným jednostranným teoriím kulturních antropologů z plzeňské univerzity, tentokrát už zcela otevřeně a beze studu. Není těžké to poznat. Pochybení těchto „vědců“ byla již mnohokrát prokázána. Letos v březnu se uskutečnil v Bruselu vedle konference také seminář romistických expertů. V rámci expertní skupiny se jej zúčastnili také odborníci romisté z řad evropské romské reprezentace, jmenujme některé ze zde přítomných: Nicolae Gheorghe z Rumunska, Agnes Daroczi z Maďarska, Andrzej Mirga z Polska, Hristo Kyuchukov z Bulharska, nyní vyučující romštinu na katedře romistiky v Nitře, na Univerzitě Konstantína filozofa, Orhan Galjus z Holandska, Ljatif Demir z Makedonie, Alexian Santiano Spinelli z Itálie. Nechyběli zde ani zástupci českých Romů. Na tomto jednání se opět světová romská reprezentace (včetně české) jasně přihlásila nejen ke své identitě, ale i ke stále nosným hodnotám romského kulturního odkazu, přičemž česká romská reprezentace je brána jako nedílná součást té evropské.

Celá tato reprezentace jako jeden muž už dávno stanovila dva jasné principy procesu integrace Romů ve společnostech, kde žijí, a to: usilovat o emancipaci Romů jako angažovaných občanů ve svých společnostech při udržení a kultivaci vlastní identity a všeho, co k ní patří. Na tomto principu těžko co předkládá studie může změnit. A není v ní obsaženo nic, co by bránilo Romům v jejich vzestupu a emancipaci.

Pozorný čtenář mých řádků nyní pochopí, proč už se neužívá pojem integrace Romů do společnosti, nýbrž mobilita jednotlivců a rodin. V prvním je ta identita, ve druhém už se nevejde.

Ostatně i autor těchto řádků je ještě živoucím svědkem mnoha a mnoha jednání na nejvyšší možné úrovni, na níž shromážděná romská reprezentace jasně formulovala své požadavky s patřičnými argumenty, které byly oficiálně uznány, jakkoliv jejich plnění zaostávala. Děje se to počina-

je sametovou revolucí až dodnes. To nestačí jako průkazný projev existence skupiny jasně profilované jako reprezentace Romů? Přitom pracuje za nesmírně těžkých podmínek bez jakékoliv státní podpory!

Zase ten Socioklub

„Romství“, které je tu opatrně takto nazváno, můžeme s klidným svědomím pro krátkost nazvat identitou Romů. Jinými slovy tedy je identita dle autorů tohoto textu hlavní překážkou úspěšného procesu integrace. To už tu bylo a tvrdili to komunisté podle hesla: Nejlepší Cikán žádný Cikán! Byli to jen občané cikánského původu. K tomu nás celým svým programem tato studie znovu směřuje. Jak to dopadlo s Romy za totality, je známo. Byla to největší pohroma, která Romy v celé jejich historii potkala, a vedla téměř k jejich zničení. Romština na školách zakazována, romské děti trestány, když svoji mateřštinu používaly.

Je zcela příznačné, že v celé studii nezaznamenáte ani slovo o romštině. Jen na straně 56, a to ještě jen v poznámce pod čarou, se mluví pochvalně o skupině pro sociální programy ve školství na ministerstvu školství, kterou vedla ještě tehdy náměstkyně ministra Klára Laurenčíková, dnes už jen ředitelka odboru. Lidé znali věci vědí, že úkolem tohoto odboru bylo mj. zavádění romštiny do škol.

Součástí této identity má být mnoho negativních vlastností, které Romové produkují, a to jim má bránit ve vzdělání, v odpovědnosti a motivaci. Nemíním rozebírat některé negativní vlastnosti, které jsou tu Romům přisuzovány, znalci si je dovedou pojmenovat, jestli skutečně existují.

Všichni v jednom pytlí

Hrůzostrašnější je ovšem jiná věc, na kterou autoři tímto tvrzením přistoupili, doufám že z nevědomosti nebo nepřičetného zaujetí. Totiž: tím se dopustili jisté generalizace a dali všechny Romy do jedné hromady, rezignovali na fakt, že tu existuje skupina vzdělaných Romů, stvrzujících svoji identitu, skupina lidí, která se tvoří, roste a vzdělává se. A nemá nic společného s „kulturní chudobou“, na kterou autoři, byť s rozpaky a přece jen výhradami, neváhají upozornit. Proč?

A druhá věc: tímto tvrzením jakoby dali na vědomí sníženou schopnost Romů k emancipaci, což už je skoro totéž, jakoby řekli, že Romové jsou geneticky postižení, pokud možno na věky. Jestli chtěli autoři studie mluvit o sociálních věcech, mohli si tohle dosti nechutné extempore odpustit. V takovém případě bych byl ještě ochoten s nimi o aspektech sociálního vyloučení a cestách z něho hovořit. Takto to odmítám.

Má-li tohle být jediný materiál, který by měl být podkladem pro vládu do Programu integrace Romů do společnosti, pak je to naprosto nepřijatelné. Ostatně není žádným velkým výsledkem pozorování rozpoznat, že jediné zdroje a literatura pochází pouze ze Socioklubu a jeho okolí. Ptám se, kde jsou jiní, už prověřeni autoři a znalci?

Karel Holomek

komentář

Proti exkluzi mobilitou?

KAREL HOLOMEK

Tato strategie byla zaslána členům vlády a samospráv a jednotlivcům z nevládní sféry ještě ministrem pro lidská práva Michaelem Kocábem. Jde o pracovní studii politiky začleňování obyvatel vyloučených lokalit do české společnosti a její sociální a ekonomické struktury od Ivana Gabala a Petra Víška.

O části této studie jsme se zmínili kriticky na jiném místě. Tuto kapitolu pokládáme za zcela irelevantní v celém materiálu. Pokud bychom ji vyloučili z našeho uvažování, můžeme chladně a racionálně celý materiál zhodnotit.

Hlavním cílem změny podle studie má být mobilita jednotlivců a rodin do sociální struktury české společnosti a plně převzetí jejich základních ekonomických a sociálních charakteristik způsobu života postaveného na zaměstnání, mzdě a spotřebě a životní úrovni odpovídající pracovním příjmům, úsporám apod. Nutnou podmínkou této mobility sociální má být mobilita prostorová, mimo segregované lokality. Není pochyb. Jedná se o přesné vyjádření toho, co jsme dříve nazývali Programem integrace Romů, dnes snad jen s přídomek sociální integrace bez přídomek Romů. Dál už jen vše, co je v odborné veřejnosti známo o průběhu tohoto procesu s jeho úspěchy i nedostatky. To není kritika, to je konstatování, zázraky se nedějí.

Nemohu se zbavit ovšem jednoho tušení, které se mi mezi řádky zjevuje. Ti, kteří úspěšně zvládnou onu mobilitu, budou za vodou. Co bude s těmi, kteří tuto mobilitu nezvládnou, nepochybně často i s velkým vlastním přičiněním, není známo. Budou i nějaké další programy, které by daly i této skupině obyvatelstva nějakou vyhovující šanci? Nejsem si jist, zda tu není možno vycítit přijetí principu rozdělování podle Čunka na skupiny těch hodných a úspěšných a těch, co nezvládají problémy bez vlastní viny a těch s vlastní vinou. Rád bych se mýlil.

Pokud jde o vzdělávání sociálně handicapovaných dětí, dává se stále přednost programu v hlavním proudu vzdělávání, což je nepochybně správně udaný směr. Otázka je, jak dalece se bude realizovat, protože naplňování všech programů ve studii uvedených, včetně i těch sociálních, je do značné míry závislé na politické vůli je realizovat. To lze dnes po úplném odchodu Strany zelených z vlády, včetně ministra pro lidská práva, stěží předvídat. Mám rovněž obavy o upřímnost programovaných změn v hlavním proudu vzdělávání. Vždyť v celém materiálu není ani slovo o romštině, která pro polovinu dětí, o nichž je tu řeč, je stále ještě mateřštinou a měla by jako volitelný předmět neobyčejně velký motivační vliv na celkové vzdělávání právě těchto dětí. Názozy a myšlení autorů této studie takový směr úvah ovšem nepřipouští.

Ještě zmíním poněkud diskutabilní úvahu o přímém provázání výplaty sociálních přídatků se školní docházkou. Absence nad určitou hladinu by měly být cestou k přezkoumání dávek. Nic proti tomu, je to však krok, který nutně musí být zakotven v legislativě, což nebude tak jednoduché.

Lze připustit, že tato studie skýtá přiměřený podklad pro širší diskusi, nemůže však být rozhodně jediným a platným dokladem pro rozhodování vlády o programu sociálního vyloučení, pokud jde o sociálně vyloučené Romy. Pokládám jej za nedostačující a odborně pochybený.

Karel Holomek

co na to naše právnička?

Dá se ovlivnit už započatá exekuce?

Exekutor je oprávněn, ale i povinen poté, kdy byl soudem pověřen výkonem exekuce, postupovat samostatně. Sám rozhoduje, který z možných způsobů je nejvhodnější pro vymození splnění povinnosti. Na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí, kde je soud vázán navrženým způsobem výkonu rozhodnutí a ten je buď úspěšný nebo bezvýsledný, má exekuční řízení jako pružnější větší vyhlídku na úspěch.

Exekutor provádí exekuci až do splnění pohledávky a jejího příslušenství nebo vynucení jiné vymáhané povinnosti. Při provádění exekuce postupuje exekutor rychle a účelně. Přitom dbá ochrany práv účastníků řízení a třetích osob dotčených postupem exekuce. Povinnost dbát práv účastníků řízení a osob dotčených exekucí je mezi, kterou není oprávněn překročit. Pokud by nastala situace, že jeden exekutor je pověřen provedením dvou nebo i více exekucí směřujících proti jednomu povinnému, je povinen provádět exekuce v pořadí, v jakém mu byla doručena usnesení o nařízení exekuce. Není oprávněn pořadí změnit a zvýhodnit tak některého z věřitelů. Tento zákaz má značný dosah, protože bezprostředně souvisí s vyhlídkou na uspokojení pohledávky. Je zjevné, že pořadí pohledávky může být zásadní okolností, která určuje, která pohledávka bude uspokojena a která například již ne, protože povinný již nebude schopen plnit.

Exekutor zašle povinnému společně s usnesením výzvu ke splnění vymáhané povinnosti, v níž vyčíslí vymáhaný nárok a zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno, e-mail: ludmila.kratka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

V anketě 3. čísla RH odpověděli tentokrát netypicky jen dva muži, další se omluvil. Většina odpovědí přišla od žen. Otázka zněla:

Jsou mezi Romy homosexuálové odsuzováni víc než mezi Neromy? Pokud ano, proč?

Lajla Žigová

Dopisovatelka časopisu Kereka, Valašské Meziříčí (www.darcz.cz).

Poznala jsem pár lidí, kteří měli jinou orientaci. Kupodivu byli všichni Romové. V období, kdy jsem je poznala, odsuzování nebyli, ale čím si prošli, to nevím. Také znám dívku, která má jinou orientaci, a o té vím, že ji rodiče odsuzovali. Hlavně otec. Trvalo to docela dlouhou dobu. Poté, co se odstěhovala, ji otec skoro rok neviděl. Ta dívka se trpělivě snažila, aby ji rodiče pochopili a nakonec se jí to povedlo. S rodiči se pravidelně schází. Romové berou toto téma trochu citlivěji, rodiče to mohou vnímat jako zradu za svou snahu vychovat dobrého člověka. Také ostuda hraje velkou roli. Možná je pravda, že jsou homosexuálové mezi Romy více a častěji odsouzeni než Neromové. A jak to změní? To by se musel chtít změnit každý sám. Rozkazem to nejde.

Jiřina Somsiová

Vede pobočku SRNM v Olomouci.

Homosexuál – Rom či Romka – je mezi Romy staršího věku prostě něco pohoršujícího. Znáám příběhy, kdy Rom žil s Romem a byli tvrdě odsuzováni. Například nikdo by se po nich nenapil, nepoužil talíř atd. Když s rodinou takový syn bydlel, celá rodina byla pro okolí špinavá. Nikdo je nikam nezval, nikdo si nedovoloval mít s takovou rodinou něco společného. Prostě se z nich stali vyvrženci. Nyní mezi mladými lidmi, i když je na ně taktéž nahlíženo spatra, jsou páry, které žijí spolu. Třicetiletý Rom žije s Neromem, řádně pracují, jezdí na dovolenou, nikoho neponižují. Jsou to slušní lidé. Jejich společnost mně nijak nevnadí. Zastávám názor, ať se každý projevuje svobodně.

Helena Krobotová

Bývalá romská poradkyně Okresního úřadu Jeseník, Vancouver.

Mezi Romy jsou homosexuálové více odsuzováni než u gádžů. Když je člen velkorodu teplej, rodina se za něj stydí a mnohdy jde ten dotyčný žít mimo vlastní komunitu do města, kde se ztratí. Jak to změnit? Nejde to nějak změnit. Je to v Romech samotných zakořeněno, není to pro ně normální, když je někdo „teplej“. Když jsem žila ve vztahu s Cikánkou, její rodina o tom věděla, tolerovala to a nemluví o tom. Všude v romské komunitě toho městečka jsem byla jen její kamarádka. Je to bohužel smutné, tohle chování Romů, kteří by to právě měli více tolerovat a chápat, protože sami jsou odlišní barvou pleti od gádžů. Neromské okolí homosexuály neřeší, i když jsem taky zažila diskriminaci kvůli sexuální orientaci, když jsme hledaly pronájem bytu či práce.

Eva Dobšíková

Bývalá učitelka romských dětí, aktivní v Židovské obci Brno.

Proč se bavit o homosexualitě? Pokládám např. vzdělanost, sociální poměry, možnost najít vhodnou práci, pracovní návyky, zdraví dětí i dospělých atd. za podstatně důležitější. Divím se, že nynější návrh, aby byla mateřská škola povinná poslední rok a tím se zmenšily handicapy romských dětí při nástupu do české školy, se nestal tématem číslo jedna. Působení na romské rodiče, aby pochopili, že vzdělávání a integrace je to hlavní, co jejich děti i oni sami potřebují. A taky celostátní politiku se sociálním citěním. A ve volbách prosadit do ní vhodné kandidáty.

Jozef Holec

Koordinátor pro národnostní menšiny, Liberecký kraj.

Myslím si, že to hodnocení homosexuálů u Romů se neliší od postojů většinové populace. Mezi Romy existuje užší vazba a víc se o tom mluví. Není to tak anonymní. Samozřejmě ne všichni tuto orientaci respektují. Někdy bývá tento člověk úplně „odepsán“ ve svém okolí. Znáám ale dva Romy, kteří jsou takto orientováni, a prakticky nemají žádné problémy.

Kateřina Jacques

Poslankyně Parlamentu ČR.

Nemám dost informací, odpovídám jen z vlastní zkušenosti. Také toto téma nepovažuji ve vztahu k Romům ani homosexuálům za nijak podstatné. Myslím si, že homofobie, jakož i jiné formy fobií, jsou v nějaké míře zastoupeny mezi všemi skupinami lidí, bohužel. Člověk by očekával, že příslušníci jakýchkoliv menšin spolu budou solidarizovat. Ostatně v průběhu života občas k nějaké menšině patří většina lidí. Přesto je známo, že někteří Romové mají předsudky vůči homosexuálům a někteří homosexuálové zase vůči Romům. Co s tím? Totéž co se společností jako celkem. Vzájemné poznávání se, osvěta v této oblasti.

Štefan Tišer

Předseda SRNM Plzeňského kraje (www.srnmpk.cz).

Homosexualita byla a je mezi Romy spíše odsuzována, lidé si mysleli, že je to nemoc. Po revoluci začala média tuto problematiku konkrétněji formulovat a začalo se na tyto věci pohlížet z vícero úhlů. V naší rozvětvené rodině se nacházejí dva kluci takto orientovaní, já osobně to беру s nadhledem, nemají to vůbec lehké. Ale abych byl upřímný, myslím si, že je to proti přírodě a proti Bohu. Myslím, že většina Romů to cítí stejně a drží si od takto orientovaných lidí větší odstup. (pp)

Homosexuálové mezi Romy

At' můžou klidně adoptovat děti

Homosexuálové? Podle mě jsou Cikány vnímáni jako osoby jdoucí „proti přírodě“. Globálně se traduje názor, že homosexuální preference

ničí vztahy mezi lidmi – mezi přáteli nastanou rozbroje, v rodině se objeví „černá ovce“ a v zaměstnání (či škole) se stávají terčem šikany.

Roma jsou sice přísnější, ale jak kteří. Tak zvaní phurikane Roma (Roma držící se starých zásad a zastánci nemoderního stylu života) homosexuály stoprocentně zavrhovali. Co se týká dnešní generace, je to věc názoru. Tohle téma je dosti diskutabilní, existuje mnoho odpovědí. Mám kamaráda homosexuála, jeho rodina to vzala docela v pohodě, měl problémy akorát mezi přáteli. Brzy se to však dalo do pořádku a nyní je šťastný a se svým přítelem žije v Turecku. Já osobně se k tomu stavím přirozeně, ho-

mosexuálové mi nevadí, respektuji je stejně, jako respektují oni mne. Mezi mé nejlepší přátele patří samozřejmě homosexuálové, ale spíše muži. Se ženami si nemám co říci, přece jenom je přitahují ženy, a to jde trochu mimo mě.

Já jsem zapřísáhlá zastánkyně uzavření homosexuálního manželství a chtěla bych, aby byla povolena i adopce. Pokud mohou mít děti zrudý, které mají srdce na týrání a zabíjení svých dětí, tak ať mají právo na děti i homosexuálové, kteří by jim dali lásku, kterou by u svých rodičů nedostali!

Lucie Sharrii Oračková

Studentka SOŠ managementu a práva, Brno.

Průzkum ukázal ostré názory

Nemůžu ze zkušenosti říct, zda jsou či nejsou více odsuzováni, ale domnívám se, že to zřejmě mají těžší. V loňském roce jsem v IQ Roma servisu měla na starosti multikulturní výchovu, kde jedním z témat byla právě homosexualita. Součástí této aktivity byl i dotazníkový miniprůzkum na to, co si naši klienti myslí či ví o homosexualitě. Překvapily mě některé poměrně radikální názory na tuto menšinu. Na druhou stranu z rozhovorů, které jsme v rámci vyplňování dotazníků prováděli, vyplývalo, že tento postoj se váže spíše k neznalosti problému než nesnášenlivosti. Často se děti domnívaly,

že homosexualita je nemoc, případně že úzce souvisí s pedofií. Někte-

ré byly velmi překvapeny, když jsme jim vysvětlili, že to tak není. Netroufám si tvrdit, že tento průzkum má nějakou širší vypovídající hodnotu, jelikož byl prováděn s menším počtem klientů (jen desítky) a nedodržoval všechny zásady, který by velký a platný výzkum měl mít, ale pro zorientování v názorech našich klientů byl postačující. Tímto svým příspěvkem bych chtěla jen podpořit lidi, kteří se zaměřují na tento problém, aby se nebáli s dětmi a mladými lidmi o tomto tématu otevřeně mluvit.

Nela Živčáková

Sociálně-dramatická pedagožka IQ Roma servis, Brno (www.iqrs.cz).

Chcete přispívat na naše anketní a tematické stránky?

Ozvěte se na pecinkapavel@seznam.cz

nebo rhantos@volny.cz

Diskuse tady ještě neproběhla

Nebudu uvádět konkrétní příběhy, ale homosexuálové mezi Romy bývají odsuzováni více právě z řad Romů samotných. Jde o pochopitelnou věc. U většinové populace tato situace také byla, ale v posledních dvaceti letech se o těchto otázkách diskutovalo v televizi, v řadě

textů, v novinách. Tím se poněkud „obrousily“ názory a navíc se k homosexualitě přihlásili i někteří, kteří mají významné postavení ve společnosti. Opakovaně se uvádí, kolik spisovatelů, umělců, politiků byli nebo jsou homosexuálové. Mezi Romy podobná diskuse ještě neza-

čala. I proto jsou mezi nimi předsudky vůči homosexuálům či lesbám mnohem větší. Kdyby se někdo z nich přihlásil k této orientaci, tak by to situaci ostatních Romů s alternativní sexuální orientací určitě pomohlo.

Jiřina Šiklová

Socioložka, publicistka, Praha.

Romové gaye moc nepřijímají

Mezi Romy mám čtyři známé, kteří jsou homosexuálové. Ale dosud jsem se s nimi nikdy nebavila o tom, jak svou sexuální orientaci prožívají v rámci romské komunity. Zatím

jsem se vždy společně zabývali různými všeromskými otázkami a projekty. S jedním z nich jsem kdysi naťukla otázku jeho přítomnosti, coby homosexuála, v křesťanské církvi, kde se cítil vykořeněn a nepřijat. A mám pocit, že ta trojnáslepek „Rom + homosexuál + křesťan“ je obzvláště „pikantní“.

Mám dojem, že homosexuálové jsou mezi Romy podobně nepřijímáni jako v různých náboženských skupinách – konkrétně mohu mluvit o křesťanství, judaismu a islámu (jiná náboženství moc neznám). Ale každopádně by bylo v dalším kole ankety zajímavé zeptat se Romů samotných, jak svou homosexuální orientaci v kombinaci s romskou identitou prožívají.

Jinak jako ilustrativní příklad ze života „gádžovských“ homosexuálů snad mohu uvést situaci, kdy mě nedávno můj kamarád – gay – pozval na oslavu svých 40. narozenin. Oslava byla moc prima, jen mě zarazilo, že jsem tam zpočátku byla jediná žena mezi cca dvaceti muži. Pak později během večera přišla ještě jedna žena (která mimochodem léta pracovala s Romy), ale celkově mě mrzelo, že ta společnost nebyla víc mužsko-žensky a homosexuálně-heterosexuálně promíchána. To nekladu za vinu oslavenci, ale obecné situaci, v níž se různé „menšiny“ raději před nepochopením okolí uzavírají mezi sebe.

Jana Šustová

Redaktorka ČRo Praha.

Holomkův vykřičník, Pečínkův otazník

Jak se tak dívám na stranu 3, Strategie boje proti sociálnímu vyloučení trochu dopálila vydavatele Karla Holomka.

Za „skandální“ považuje tvrzení o vnitřních bariérách romského prostředí. Jak prý na to autoři přišli, že Romové netvoří jednu komunitu, ale rodové klany, že nepředstavují národnostní menšinu, schopnou formulovat společné zájmy a vybírat vlastní reprezentaci? Stejně tak nesouhlasí s kritikou některých „tradičních zvyklostí“, které brání Romům ve vzdělání, a připomíná svého otce, prvního romského vysokoškola v Československu, a také účast některých Romů z Česka na semináři v Bruselu, kde se podle něj sešla česká romská reprezentace.

Inu, myslel jsem si, že mnohá fakta sebou, mrchy neposlušné, mrskaří na stole už hodně dlouho. Fakta o tom, že velká část romských žen se vdává dříve a má mnohem více potomků, než je tomu u Neromů, že v řadě rodin nehraje důraz na vzdělání důležitou roli, že kastovníctví úplně nezmizelo, že tu existovala záplava tvrdě si konkurujících spolků, sdružení i stran, převážně na rodinné bázi a většinou také neslavně končících. Víme oba, jak před váženými návštěvami někteří Romové velebí sebe a blízké a shazují ty druhé, oba jsme slyšeli o velkorodině,

pardon, vzdálené pobočce jedné organizace, co se rozpadla na dvě stejnojmenné „frakce“ a válčila o klubovnu kosami... Dotírají sem fakta o tom, že většina romských politiků vlastně nemá moc silný mandát, ani preferenční hlasy, ani moc voličů, že jich je málo, kandidují často za rozmanité strany a mnohdy přestupují cik cak. A že ani v diktatuře rudé či pravicové, v demokracii, v Evropě či Americe nebo Iráku, se převážná část tamních Romů zatím nepřiblížila profesní či vzdělanostní struktuře místního obyvatelstva a zůstala na okraji, a že neexistuje žádná dlouhodobě úspěšně působící romská strana.

Faktem je, že nic z toho není dáno geneticky, ale extrémními podmínkami, v nichž řada Romů vyrůstá, není to navždy, lze to vztáhnout na velkou část, ale ne na všechny Romy a že nelze právo na romskou reprezentaci či debaty na téma romský národ shazovat, jakto občas vidím u některých pepných glosátorů kolem Socioklubu. Negativní věci ale nezmizí tím, že o nich řekneme, že neexistují.

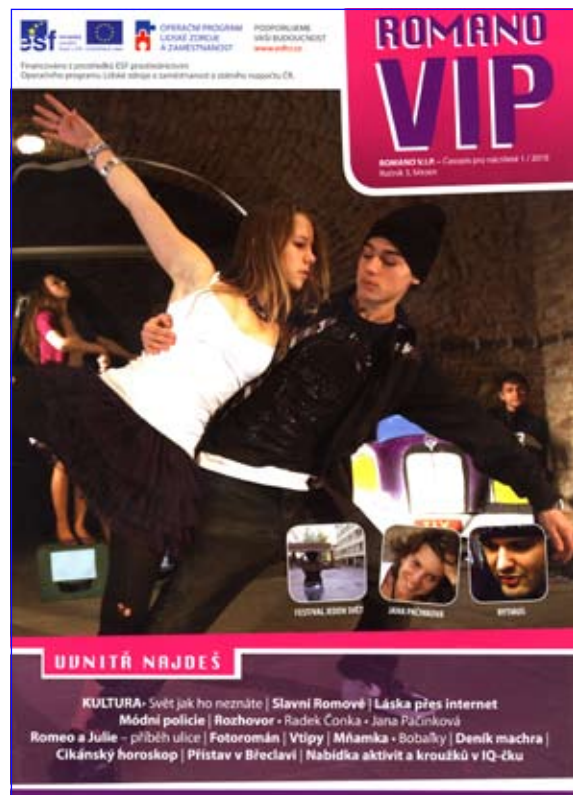
Ale asi se shodneme na tom, že RH je k výměně názorů o tom všem otevřený, a to nejen mezi vydavatelem a redaktorem-editorem-distributorem-PR propagátorem-vy-mahačem textů a fotek. Publikovali tu dřív „plzeňští antropologové“ i Václav Miko, který – hned jak sluníčko zasvítí – vyzývá „romský národ“ k emigraci z české „země apartheidu“. Mohou stále.

Pavel Pečínek

Autor publikace Romské strany a politici v Evropě (Doplňek 2009)

Diskuse – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

David Ščuka: Chtěli bychom znásobit počet studijních oborů naší školy

Měla jsem příležitost udělat rozhovor o „Ščukově“ škole, tedy o brněnské pobočce Střední odborné školy managementu a práva s jejím manažerem Davidem Ščukou. Dočtete se něco málo o historii školy a také o plánech, které se školou má...

Mohl byste se čtenářům Romano hangos představit? Čím se konkrétně ve škole zabýváte?

Jmenuji se David Ščuka a pracuji jako organizační manažer na Střední odborné škole managementu a práva v Brně. Náplní mé práce je celkový chod školy, náborová činnost studentů, zajišťování programů a akcí, např. doučování, přípravy k maturitě, besedy s osobnostmi veřejného života včetně romských osobností, kulturní a sportovní olympiády, pořádání exkurzí a další aktivity.

Kdy a jak vznikla „Ščukova“ škola?

V roce 1998 v Kolině. Jejím zakladatelem a ředitelem je Emil Ščuka. Tehdy se škola jmenovala Střední odborná škola sociálně-právní. Postupem času se přejmenovala na Střední odbornou školu managementu a práva. V současné době má osm odloučených pracovišť po celé České republice.

Je tato škola zaměřená pouze na Cikány, když ji založil Cikán?

Ne, určitě ne. Je určena pro všechny, kteří mají zájem studovat a chtějí dosáhnout úplného středního vzdělání s maturitou. Faktem je, že škola byla založena zejména pro studenty ze sociálně znevýhodněného prostředí, kam samozřejmě spadají i romské děti. Postupem času na školu přicházejí i děti neromské a dnes můžu říct, že po jedenácti letech fungování jsme školou multikulturní. O tom svědčí i realita, že i do prvního ročníku pro tento školní rok nastoupilo v Brně několik neromských žáků. Pobočka v Brně funguje čtvrtým rokem, tudíž máme čtyři ročníky denního i dálkového studia. Zajímavé je, že na dálkové studium nastoupila více než polovina neromských studentů.

Jak byste okomentoval spekulace o tom, že škola má špatnou pověst?

Toto celé je nesmysl. Já to vidím tak, že JUDr. Emil Ščuka školu založil proto, aby zvýšil vzdělanost Romů a zvýšil tak jejich šance uplatnit se na pracovním trhu. Protože většina studentů je ze sociálně znevýhodněného prostředí, mají denní studium zdarma.

Jsem přesvědčen, že Emil Ščuka, stejně jako další romské osobnosti, se po roce 1989 maximálně snaží udělat něco smysluplného a pozitivního pro nejslabší a nejpotřebnější občany naší země. Můžeme být rádi, že naše škola existuje a prosperuje.

Aha, to zní jako vzájemná solidarita. Je to velmi pěkné, ale „Ščukově“ škole dělají vizitku i někteří nedobří studenti.

Myslím si, že škola je tu pro všechny a naším úkolem není jen vzdělávat, ale i vychovávat, překonávat předsudky, snažit se studenty pochopit a pomáhat jim. Za svůj osobní úspěch považuji, když se z nedobrého studenta stane dobrý a vzdělaný člověk. Samozřejmě se to nepovede u každého. V tom případě škola postupuje podle zákona, což znamená, že v nejhorším případě může dojít k vyloučení. Studenti si časem uvědomují své chyby a snaží se je napravit, proto žádají o znovupřijetí na školu.

Setkal jste se někdy s případem, že by vyloučený student podal na školu stížnost?

Ne, nestalo se to, protože si myslím, že i sami studenti vědí, že byli právem vyloučeni.

Setkal jste se někdy vy nebo studenti s rasismem na vaší škole?

V mém osobním životě jsem se s rasismem setkal, ale v profesním a zvláště na škole, kde pracuji, nikoliv. V předmětu osobnostní výchova a multikulturní soužití studenty učíme, co je to rasismus a diskriminace a jak na to asertivně reagovat.

Vaše škola má také několik talentů. Objasněte nám, v jakém směru a jestli se tyto studenti někde angažují a zda je škola rozvíjí?

Zmínil bych například studenty, kteří jsou hudebně, sportovně, dramaticky, ale i jazykově nadaní. Zajistili jsme pro ně kroužky tance, zpěvu a hry na hudební nástroje. Škola spolupracuje s neziskovými organizacemi, zejména občanským sdružením Roma servis, které nám je velmi nakloněno. Pro naše studenty zajišťujeme předmaturitní doučování pro třetí až čtvrté ročníky. Minulý školní rok jsme pořádali kulturní olympiádu všech odloučených pracovišť v Karvině, kde se studenti brněnské pobočky umístili na prvním místě ve florbale.

V loňském roce měla vaše brněnská pobočka první maturanty dálkového studia. Jak se pracovní uchytili?

Většina studentů dálkového studia už ve svých oborech pracovala, ale potřebovali si doplnit maturitní vzdělání. Tím se jim určitě zvýšilo sebevědomí, ale také výhled postupu do budoucna. Absolventi pracují ve školství, v neziskovkách a někteří pokračují v dálkovém studiu na vysokých školách.

Vaše vize do budoucna a vzkaz čtenářům Romano hangos?

Moje představa je, že se zvýší počet studentů, protože již nabízíme více studijních oborů. Mým cílem je, aby ti, kteří nastoupí do prvního ročníku, zvládli studium, úspěšně odmaturovali a byli připraveni do života. Studium a vzdělání je jedna z nejdůležitějších hodnot v životě, proto je třeba využít všech šancí, které mladým lidem život přinese.

Ptala se Lucie Sharrii Oračková

co na to naši čtenáři?

**Z reakcí na anketu Neromové v romských organizacích?
(RH 2-2010):**

Proč pracují Neromové pro Romy? Protože my nemáme ani šanci se k takové práci dostat. A to i když Romové na to mají vzdělání. Ptám se, proč se píšou různé projekty na nás Romy o tom, jak nám všichni pomáhají, a přitom je to o vydělávání peněz na Romech. Pořádají se různé kurzy, např. kurz šití, kam romské ženy musely chodit. Kdyby nechodily, tak jim vezmou sociální dávky a za odměnu dostanou jednorázově 300 Kč. A to měly určeno, co se bude šít, a chystají se další podobné kurzy. Např. kurz vaření a aranžování. Je to nesmyslné a o ničem. Radši končím, šťve mě to. Romové jsou prostě byznys. **Marie Holubová, Ostrava**

Předchozí téma RH se zmiňuje o Neromech převažujících v některých romských médiích a organizacích. Stačí, aby tam měli jednoho nebo dva Romy na zkrácený úvazek, dál lidi z majority na plný úvazek a organizace se pak prezentuje jako smíšená. Což je mnohdy živnou půdou pro šikanu ze strany většiny. (Připouštím, že se tak může dít i opačně.) Už roky se setkávám s velkou nedůvěrou ze strany některých lidí z řad majority k nám Romům. A to přesto, že se vzděláváme na středních i vysokých školách. Čím vyšší vzdělání, tím větší obavy (xenofobie). Organizací občanského sdružení, kde jsem zatím jako jediná vzdělaná z minority „ještě zaměstnána“, kolují názory, „že jsem už dost vzdělaná“, a proto bych si mohla najít zaměstnání někde mimo organizaci, ale jsem neschopná odejít, když mi to už bylo několikrát naznačováno (dojíždím denně za prací z Frýdku-Místku do Ostravy).

Ráda bych uvedla nějaká pozitiva ve prospěch Neromů ve vedoucích pozicích, ale musím říct, že i když se najde světlá výjimka z řad majority, tak ji ostatní buď ignorují, nebo se to může časem vyhrotit v úsilí vystrnadit ji z kolektivu. Systém je už léta nastaven podle zákona, řádů, nařízení a vyhlášek této společnosti. Ty mají platit pro všechny občany v ČR bez rozdílu. Ale někteří jedinci si pletou smysl slova „řád“ s nadřazeností nad člověkem z pozice nadřízeného. Slova jako empatie, humanizace, tolerance jim skoro nic neříkají. Proto považují za trestuhodné nechat organizace a instituce pracující s minoritami řídit takovými lidmi.

Doporučila bych takovým, kteří by projevíli zájem o takovou práci, absolvovat psychologické testy, určitou „etnickozátěžovou schopnost“ na práci tohoto druhu. A to každoročně jako prevenci proti frustraci, že je jejich nadřazeným Rom/ka. Udělám-li kozla zahradníkem, nikdy se úroda neurodí.

Drahlava Pawlitová, Frýdek-Místek

Oni musí růst, my se umenšovat

Sama si podobné otázky o Nedomech a Romech v institucích často už řadu let kladu – pracuji totiž jako redaktorka romských stránek Českého rozhlasu www.romove.cz, jako externistka natáčím příspěvky pro pořad O Roma vakeren – Romové hovoří, a přitom nejspíš nemám ani kapku romské krve (alespoň pokud vím). Jsem Češka židovského původu, moje židovská babička z otcovy strany byla zavražděna v Osvětimi stejně jako řada Romů. Takže už i tato naše společná – romská i židovská – zkušenost holocaustu a jiných perzekucí mě staví do jednoho šiku s Romy.

Na otázku, zda mají v romských médiích a organizacích pracovat kromě Romů i Neromové, odpovídám, suma summarum, že ano – v rozumné míře. Už třeba z toho důvodu, že by se obecně žádná skupina lidí neměla cíleně vyčleňovat mezi sebe a tím se tak trochu izolovat, ghettoizovat... Dalším důvodem je, že vzájemnou spolupráci se podporuje mezilidská solidarita, která je schopna obstát i navzdory totalitním režimům a také umožňuje „výpůjčku“ odborníků napříč skupinami. Ale za třetí je třeba dodat, že by gádžové neměli v romských organizacích sedět jako žáby na prameni budující si svou kariéru, ale měli by k Romům mít postoj jako měl Jan Křtitel ke Kristu: „*On musí růst, já však menšiti se.*“ Trochu ty body rozvedu.

Nejen na svém písečku

Obecně je celkem jedno, jestli se jedná zrovna o Romy, o křesťany nebo Židy, ale není zdravé, když se jakákoliv skupina stahuje jen mezi své příslušníky. Naopak je skvělé a užasně, když mohou spolupracovat lidé různých etnik, národností, přesvědčení apod., když mohou být spolu a společně něco konstruktivního vytvářet – např. články, obrazy, sochy, vědecké výzkumy či působit v oblasti sociální práce nebo v jiných profesích.

Ve světě všechno se vším souvisí, nikdo nežijeme svůj život odděleně od ostatních, od životního prostředí, vědy a výzkumu. A ať chceme nebo nechceme, pořád se budeme navzájem setkávat (nebo na sebe navzájem narážet), my, lidé různého původu, víry, politické orientace i profesního zaměření – a měli bychom se snažit táhnout za jeden provaz mezilidského porozumění, ochrany přírody a všech pozitivních hodnot.

Každý z nás má kus pravdy, svůj zvláštní pohled, zkušenost, historii... Je někdy těžké se v tom všem orientovat, ale podle mě je klíčem k lepšímu životu a soužití vzájemná komunikace, setkávání se, výměna názorů a hlavně ochota k porozumění a hledání řešení. A snad i proto je dobré, aby v romských médiích a organizacích pracovali i Neromové.

Mezilidská solidarita

Romové byli u nás v letech 1939–1989 ustavičně decimováni, nejdřív

nacisty, pak komunisty. Ve svobodné společnosti žijeme teprve 20 let, což je ještě málo oproti padesáti letům útlaku. Různé romské aktivity, ba dokonce i holé životy byly zadrženy a teprve v posledních letech mohly začít svobodně rašit nové. Ale zatím je ještě dost brzy na to, aby si Romové mohli ve všem stačit sami – po 50 letech útlaku není divu. Proto je dobré, když při nich stojí neromští přátelé a odborníci ochotní chopit se práce. Nakonec – tato mezilidská solidarita pomáhala i v dobách nejtužšího útlaku a pronásledování, tak proč by neměla pomáhat dnes. Třeba tím, že v romské organizaci pracuje odborník jiného etnika? Není to žádná ostuda – i církev byla u nás utlačovaná a dnes v řadě církevních organizací pracují i nekřesťané. Tady je nejdůležitější společná myšlenka, cíl a vzájemný respekt, zatímco etnický původ či náboženská víra není to úplně prvotní.

Gádžovské žáby na prameni

Na druhou stranu chci zdůraznit, že bude výborné, když Romové budou převažovat mezi zaměstnanci romských organizací a médií – aby to celé nebylo „o Romech bez Romů“, tedy z hlediska Romů „o nás bez nás“. A jsem moc ráda, že sílí romská inteligence, že se objevují noví a noví Romové, kteří jsou schopni zastávat i náročnější pracovní pozice.

Abych nezůstala jen u obecných řečí, ráda bych uvedla konkrétní příklad ze své práce, kde také mohu působit dojmem „gádžovské žáby na prameni“.

O Romy jsem se pracovně začala zajímat až po svém nástupu do Českého rozhlasu (ČRo) v létě roku 2000. Nastoupila jsem na pracovní pozici, která s Romy neměla nic společného, ale v rozhlase jsem objevila i stránky www.romove.cz. O ně se už v té době neměl kdo starat, protože jejich zakladatelka odešla do jiné práce.

Bezprizorní romské stránky se pro mě staly jakousi výzvou. Vzala jsem je pod svá křídla s tím, že jsem „provizorní z nouze ctnost“, protože jsem o Romech neměla valné vědomosti, a naivně doufala, že ČRo přijme někoho povolanejšího. Žel jsem se notně mýlila a naopak jsem zjistila, že udržení romských stránek v ČRo není zdaleka samozřejmostí. Znamenalo to pro mě několik let práce ve volném čase. A že se v těch letech podařilo změnit design stránek a převést je z HTML do XML, bylo také jen díky ochotě a solidaritě kolegů z redakce, nikoliv z popudu vedení.

Vlastně až po pěti letech mého působení v ČRo se konečně romské stránky staly součástí mé pracovní doby – alespoň na cca půl úvazku, protože mám vedle nich na starosti i web www.rozhlas.cz/nabozenstvi. A moc bych si přála, aby se na nich mohli více podílet hlavně Romové nebo i Neromové, kte-

ří umí romsky. Ale to vše žel nezáleží tolik na mně. Ale věřím v lepší časy za nového vedení ČRo, které (podle mých dosavadních dojmů) má sympatie a pochopení pro romské projekty.

Jinak samozřejmě Romové v romské redakci ČRo pracují – já jsem teď hovořila čistě o situaci s webem www.romove.cz. Chtěla jsem tím ukázat, že zrození a udržení nějakých romských projektů není v naší společnosti vždy jednoduché a samozřejmé a že je třeba být vděčný za každou iniciativu, která se snaží Romům prospět – ať už ji iniciují Romové nebo gádžové. Nejdůležitější je společný cíl.

Post scriptum...

Až teď (schválně až po napsání svého vyjádření) jsem si přečetla článek pana Jozefa Kmeti o romských médiích, který tuto diskuzi vyvolal – viz <http://kmeto.blog.idnes.cz/c/125589/Romske-media.html>). A souhlasím s ním. Možná jsem ještě měla zdůraznit, že cílem mé práce je, abych jednou z pozice redaktorky www.romove.cz mohla odejít buď úplně anebo aspoň trochu stranou a přenechat tuto práci Romům. Protože jen Romové vidí nejvíce do své komunity, oni v ní vyrostli a já jako člověk zvenku je v tom nikdy nedomlužu. Ano, ráda poznávám Romy, jejich komunitu, obdivuji jejich vzájemnou soudržnost a vazby, což u nás, gádžů, postrádám. Ale asi nikdy je nepoznám tolik jako člověk, který s nimi žije od malička. Nicméně musím říct, že kdybych teď, po deseti letech práce pro romský web, úplně od Romů odešla – bylo by mi po nich hrozně moc smutno... A když člověk někde nechá kus srdce, rád se tam vrací. Naštěstí důvody k návratům nejsou jen pracovní...

Jinak nejsem gádžovský novinář, který se neuchytil jinde, a tak vzal za vděk Romy, jak tu situaci naznačuje pan Kmeto. Zájem a obzory mám dost široké a určitě bych se uživila i jinou tematikou (nejen v novinářině). Jen jsem prostě začala podporovat romský projekt, který by se svého času bez mé iniciativy asi neudržel a postupně zašel na úbytě. Ale jinak zároveň pracuji i pro náboženské stránky ČRo a cítím se v této oblasti daleko kompetentnější. Sama jsem vírou křesťanka, původem Židovka, teologii jsem rok studovala v Německu a ve své diplomce na katedře sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy jsem se zabývala vlivem judaismu, křesťanství a islámu v dějinách sociální péče. Čili, vlastních témat a nápadů mám spousty. Ale v realitě své práce v rozhlase jsem neočekávaně „narazila“ na romský projekt, který ve své době potřeboval podporu.

A díky této situaci už deset let spolupracuji s Romy a znovu přiznávám, že jsem si jejich svět opravdu zamilovala...

Jana Šustová

Redaktorka Českého rozhlasu, Praha.

Romanohangos

www.rnl.sk

Rómsky nový list – noviny Rómov na Slovensku

Kateřina Konečná: Základem je čeština, romština jen jako doplněk

V předchozím Romano hangos vyšel rozhovor s Josefem Dobešem, kandidátem strany Věci veřejné do květnových parlamentních voleb na jižní Moravě. V rámci navazujících předvolebních rozhovorů odpovídala na otázky zaměřené na romskou tematiku tentokrát zástupkyně KSČM, poslankyně Kateřina Konečná.

Mají komunisté Romy či zástupce jiných národností na kandidátce? Kde a kolik?

Nemám informaci o tom, že by KSČM měla na svých kandidátkách pro volby do Poslanecké sněmovny Romy, ale přiznám se, že národnost našich kandidátů nesleduji. Zvlášť v jiných krajích, než je ten, za který vedu kandidátku já, tedy Moravskoslezský.

Kdo z vaší strany, případně jaké odborné komise se věnují tématům spojeným s Romy? A s jakými výsledky?

Problematika romské populace podle mého názoru zasahuje do většiny oblastí veřejného života. KSČM se proto romské problematice věnuje jak v komisi sociální, tak legislativní či školské. Existuje také dobrá spolupráce například v Brně s mladými členy a sympatizanty naší strany a tamní romskou komunitou. Všechny podněty, které od občanských sdružení k této problematice dostáváme, se pokoušíme zpracovávat do našich materiálů i konkrétní práce na komunální i centrální úrovni.

Jak je to s tou spoluprací KSČM s Romy v Brně? Já o nějaké tedy moc nevím.

Vím o tom zprostředkovaně, přes mladé členy strany z Brna. Někteří

z nich jsou zastupitelé a říkali mi, že tam spolupracují právě s romskou iniciativou, ale její přesný název neznám.

Znáte ve vašem okolí některou čtvrť či lokalitu blízkou ghettu? Můžete stručně popsat tamní dění a způsob řešení?

V mém okolí je to samozřejmě především oblast Ostravska a Karvinska, kde existují tzv. ghetta. Musím říct, že mě velmi znepokojují tendence tamních komunálních politiků, např. se zavíráním škol, kde většinou studují romské děti. Nepovažuji to za správné řešení, rozhodně to nepomáhá k většímu začleňování, ba naopak.

Jak hodnotíte zvláštní školy? Jak postupovat, aby většina Romů skončila ve školách základních, přitom tento model fungoval, a rodiče Neromů odtud pak v protireakci neodhlašovali svoje potomky?

I na Ostravsku existují školy, které zapojení romských dětí do škol většinové společnosti podporují, a funguje to. Sama mám několik známých, kteří na těchto školách učí. Určitě nám musí jít o to, aby se romské děti začleňovaly do společnosti a ne z ní vylučovaly. K tomu právě přispívají multietnické školy. Bohužel je také fakt, že mnoho rodičů ve chvíli, kdy např. polovina žáků školy je romského původu, své děti ze škol dává jinam. Všechno je to ale o přístupu společnosti, ale hlavně pedagogů. Není možné nadále akceptovat stav, kdy mnoho pedagogických pracovníků nerespektuje potřeby a podmínky dětí jiného etnika. Už na základních školách si totiž budujeme své

vnímání světa a pokud se nestáváme tolerantní od dětství, těžko se to učíme v dospělosti. Samozřejmě vše musí být podpořeno také ekonomicky. Zde vidím velkou rezervu například v čerpání evropských fondů, které jsou právě na začleňování menšin určeny.

Povzbudilo by podle vás používání romštiny ve školách a médiích sebevědomí Romů? Prospěje to integraci nebo spíš vzdálí od vzdělávacího procesu vedeného v češtině?

Nejsem si tím jistá, protože znám většinu Romů, kteří sami romštinou nemluví a kromě pár slov ji vlastně neznají. A nic je nemotivuje k tomu, aby se ji učili. Základem by v české republice pro každého, kdo zde žije, měl být český jazyk. Pokud mají sami Romové zájem učit se ještě romštinu, nebraňme jim v tom. Ale jako jednotný a nucený model by to dle mého názoru nebylo správné.

Myslíte si, že romské vzory, tj. zpěváci, novináři, úředníci, politici, hudebníci atd., mají stimulační dopad na ostatní? Chtějí je podle vašich zjištění ostatní napodobit? Nebo je spíš pomlouvají a závidí, pokud jde o lidi z odlišných velkorodin?

Bohužel podle mých informací jsou tito lidé vnímáni v romské populaci spíše negativně. Myslím si, že je to škoda, protože právě lidé, kteří jsou dobří ve svém oboru, by mohli působit motivačně pro ostatní, těm nejmenšími počínaje.

Které pasáže v programu vaší strany se týkají záležitostí spojených s Romy?

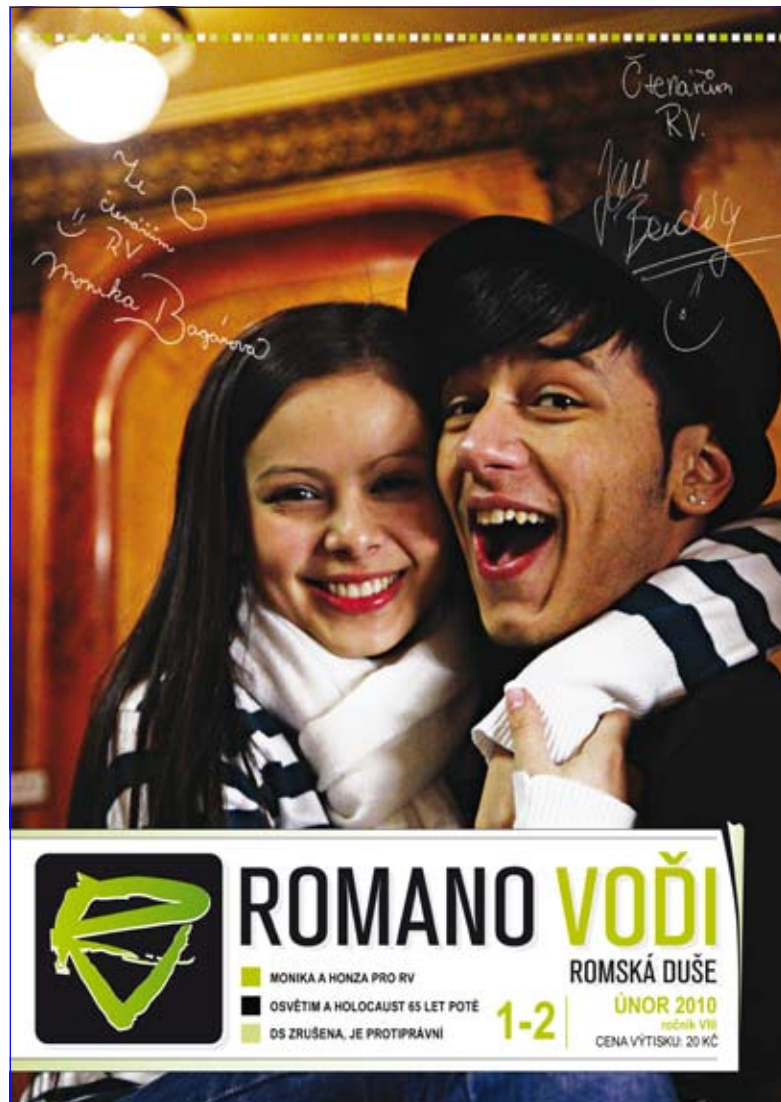
Myslím si, že většina programu, protože všichni občané chtějí žít slušně v naší společnosti. Nerozdělujeme volební program pouze pro některé. Bezpochyby témata, jako je zrušení poplatků ve zdravotnictví, vytváření nových pracovních míst nebo zachování současného zákoníku práce, jsou určena všem občanům. Tedy i Romům. Proto například v našem programu i u lidí, kteří jej naplňují, najdete jako samozřejmé odmítání projevů nenávisti k občanům jiné národnosti. Bezpochyby se to týká i Romů, avšak nejen jich. Chceme, aby se v naší zemi spojili všichni slušní lidé, kterým jde o naši společnou budoucnost, bez rozdílů etnické příslušnosti.

Jak dostát v dnešní krizi stále vyšším nárokům na kvalifikaci, na znalost jazyků a na počítačovou gramotnost u velké části Romů, tj. nekvalifikovaných lidí? Kde a jak jejich kvalifikaci v průběhu zaměstnání zvyšovat?

Musíme se ptát, jestli o to vůbec sami Romové stojí. Bohužel má zkušenost je, že spíše ne. Pokud však existují Romové, kteří se vzdělávat chtějí, nepřipadá mi nemožné v naší společnosti, aby jim toto vzdělání bylo odepřeno. Ale musí chtít sami, nemůžeme nikoho nutit.

Ptal se Pavel Pečinka

Foto: Tino Kratochvíl

KNIHY NA PRODEJ

Ilona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI

Dvojjazyčná romsko-česká brožovaná kniha. Vyprávění ženy milující romský jazyk. S předmluvou Mileny Hübschmannové, jež autorce pomohla začít psát. Cena 35,- Kč + poštovné.

Ladislav Herák-Arpy: ZA MŘÍŽEMI

(pravdivá zpráva o intrikách a násilí za zdi věznic)

Zpověď člověka uvězněného ve valdické věznici plná zdrcujících zážitků. Cena 25,- Kč + poštovné.

Vydalo SRNM,

objednávky na tel.: 545 246 673,

nebo na e-mailové adrese: rhangos@volny.cz

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na duben 2010

Výstavy:

Plátna pro velké černé oči. Cikáni v díle Míly Doleželové. • Výstava potrvá do 15. 8. 2010.

Muzeum poprvé představuje veřejnosti svoji rozsáhlou sbírku děl akademické malířky Míly Doleželové (1922–1993) reflektující romské téma. Výstava je doplněna i o výpůjčky dalších majitelů. Velkoformátová díla zobrazují neobvyklý, a přesto lidsky teplý až žhnoucí svět Romů. Autorka je přirovnávána k mexickým muralistům jako Diego Rivera či David Alfaro Siqueiros, mezi českými malíři však nemá její dílo obdoby.

Vernisáž 8. 4. od 16⁰⁰

Vernisáž je součástí celodenních oslav Mezinárodního dne Romů, které se uskuteční na více místech v Brně.

Doprovodná akce/ přednáška:

Míla Doleželová. Malířka smutných očí. Z cyklu Kdo jsou Romové? 20. 4. od 17³⁰, vstup volný. Přednáší PhDr. Ivan Žluva, historik umění, autor monografie o autorce z roku 2006.

Stálá expozice

Příběh Romů (etapa 1939–2005).

Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Akce:

8. 4.

Oslavy Mezinárodního dne Romů. • Začátek oslav ve 14⁰⁰ na faře v Zábrdovicích. Poté slavnostní průvod městem ukončený hudební a taneční produkcí.

Nedělní dílny Muzea romské kultury:

11. 4. od 15⁰⁰

Není muž nad kováře. Dílna o romských řemeslech.

Program je určen pro děti od 4 let a jejich doprovod. Nedělní odpoledne vám zpřijemníme ochutnávkou romské kuchyně a děti dostanou malý dárek.

Vstup je ZDARMA.

Kurzy romštiny:

Od 1. 3. probíhají v muzeu kurzy romštiny pro začátečníky a mírně pokročilé.

Otevírací doba • po zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • so zavřeno • ne 10–17, poslední vstup 16¹⁵

Potřebujete stipendium?

Jste student/ka vysoké školy nebo střední školy
v posledním ročníku denního nebo dálkového studia?

Jste Rom/ka?

Ve finanční tísní, což vám studium značně ztěžuje?

Máte zájem o stipendium na školní rok 2010/2011?

Veškeré informace a aplikační materiály naleznete na www.romea.cz

Uzávěrka pro podání žádosti je 30. 4. 2010!

V případě jakýchkoli nejasností nás neváhejte včas kontaktovat
na [email: stipendium.romea@gmail.com](mailto:stipendium.romea@gmail.com) nebo tel. číslo: 257 329 667

PŘEJEME MNOHO ÚSPĚCHŮ VE STUDIU!

Projekt je vyhlášen Romským vzdělávacím fondem v rámci programu Roma Memorial University Scholarship Programme financovaným organizací OSI se sídlem v Budapešti. V ČR tento projekt koordinuje ROMEA, o. s.

Vydávání Romano hangos podporuje

Ministerstvo kultury ČR

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2010 činí 240 Kč.

Reprodukcce obrazu Míly Doleželové – Družičky, 1982, z majetku České dominikánské provincie, Praha, foto: Pavel Petrov

PLÁTNA PRO VELKÉ
ČERNÉ OČI
CIKÁNI V DÍLE MÍLY DOLEŽELOVÉ

VÝSTAVA MUZEA ROMSKÉ KULTURY
9. 4. – 15. 8. 2010
Zahájení při příležitosti Dne Romů 8. 4. 2010 v 16.00 hodin

MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY

Za finanční podpory:

Statutární město Brno

Ve spolupráci:

Mediační partneři:

**Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě**

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

www.romea.cz

Romský informační portál